

Центр філологічних досліджень

**«НОВЕ ТА ТРАДИЦІЙНЕ
У ДОСЛІДЖЕННЯХ
СУЧАСНИХ ПРЕДСТАВНИКІВ
ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК»**

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

21–22 лютого 2020 р.

Одеса

	Колієва І. А., Купцова Т. А. ГЕНДЕРНИЙ КОМПОНЕНТ СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	75
5	Комар Л. В. СИСТЕМОТВІРНІ ЧИННИКИ ФОНЕМНОЇ СТРУКТУРИ ЛЕКСИЧНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У БРИТАНСЬКІЙ ТА АМЕРИКАНСЬКІЙ ВИМОВНИХ НОРМАХ	77
9	Мудрова А. І. КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ СИНТАКСИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МАС-МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ НА МАТЕРІАЛАХ ІНТЕРВ'Ю ОПРИ ВІНФРІ ТА СТАНІСЛАВА БОКЛАНА	80
2	Негляд К. О. МЕЛОДІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АФЕКТИВНОГО МОВЛЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО КІНОДИСКУРСУ)	83
5	Нідзельська Ю. М. ЛІНГВОКОНЦЕПТ, СТРУКТУРА, ТЛУМАЧЕННЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ ІЗ ЦІННІСНИМ СЕГМЕНТОМ КУЛЬТУРИ.....	85
6	Прушковська П. А. ФОРМУВАННЯ САМОКОНТРОЛЮ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	89
9	Редька І. А. ЕМОТИВНІСТЬ АНГЛОМОВНОГО ВІРША У СВІТЛІ ПОЕТОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ.....	92
54	Сайфутдінова О. Ю. ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРЕКЛАД МОВНОЇ ГРИ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДІВ З ІСПАНСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ)	96
7	Федоренко О. І. РОЗМЕЖУВАННЯ ВІЛЬНИХ ТА СТАЛИХ СПОЛУЧЕНЬ.....	98

- пам'ятки-алгоритми, в яких усі пропонувані дії чітко фіксовані, -їх послідовність обов'язкова;
- пам'ятки-інструкції, в яких даються цілком конкретні вказівки про необхідність певних дій (кроків), але студенти мають можливість переставляти одну-дві дії або навіть опускати одну з них;
- пам'ятки-поради, в яких студенти отримують лише рекомендації про те, за яких умов певну дію (діяльність) здійснять успішніше; вибирати дії, найбільш підходящі для себе особисто, – справа кожного студента;
- пам'ятки-покази, в яких домінують (не за місцем, а за значимістю) приклади виконання тих чи інших навчальних завдань, дій;
- пам'ятки-стимули, головне призначення яких – стимулювання студентів, розкриття перспективи їх діяльності.

Систематична самостійна робота під час навчання іноземної мови гарантує справжню мотивацію, внутрішню, а не зовнішню, часто суто формальну, активність студента.

Є така істина: «Мови навчити не можна, їй можна тільки навчитися». Тому навчання самостійної роботи – це найголовніше завдання викладача іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева В.М., Григораш В.В. Настільна книга педагога. – Х.: Вид.група «Основа», 2006. – 352 с.
2. Лісовський А., Пульгер С. Методика викладання української літератури в школі. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – 144 с.
3. Михалевська І.І. Стратегія формування білінгвальної методичної компетенції на базі вправ: Тези доповідей к конференції. – М.: АПК и ПРО, 2001. – С. 185-187.
4. Brown G. Listening to Spoken English. – М. 1984. – 76 с.

Редька І. А.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської філології
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ЕМОТИВНІСТЬ АНГЛОМОВНОГО ВІРША У СВІТЛІ ПОЕТОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ

Емотивність тексту визначається як націленість його стилістичних засобів, що маркують емоційні структури, на вираження авторських емоційних переживань/емоціогенних знань [4, с. 1] з метою стимулювання подібних вражень у реципієнта [15; 4, с. 1]. Як відомо, емоція може «цементувати», організувати матеріал усередині тексту як неподільне ціле, а може й, навпаки, розбалансовувати структуру вірша, надавати її елементам емоційно-оцінного різноголосся [7, с. 63].

У поетиці емотивність як текстову категорію досліджують із різних перспектив. З'ясовано, що в плані вираження образи емоцій можуть маркуватися засобами різних мовних рівнів (емотивами) [12]; а відповідно до функцій мовних знаків, емотиви класифікують на емотиви-номінативи, емотиви-експресиви та емотиви-дескриптиви. З іншого боку, в поетичному тексті образи емоцій не завжди легко ідентифікувати, оскільки вони тут з'являються у формі риторичних образів або топосів [16, р. 17], тобто імпліцитних емотивів, які слугують «текстовими тригерами» емоцій [16, р. 18].

Таким чином, поетичний текст може містити 1) емотиви як імпліцитно чи експліцитно кодовані емоції автора; 2) емотиви як частину естетичної програми художнього тексту (production-related emotions), тобто такі емоційні образи, які формуються безпосередньо в процесі написання тексту як цілого й окремого продукту, але в той же час вони є частиною авторських хвилювань; 3) згенеровані текстом емоції, які можна емпірично перевірити [16, р. 18]. Останні діляться на дві групи: 1) специфічні емоції, сформовані виключно конкретним текстом; 2) узагальнені емоції [16, р. 20]. Перші можна перевірити за допомогою спеціальних емпіричних розвідок (див. напр., [14]); шляхом дослідження специфічних поетологічних ознак тексту, біографічних відомостей про автора [16, р. 20]. Другі визначаються шляхом звернення до авторитетних методик аналізу художніх текстів, розроблених стратегій аналізу «поетики емоцій» [16, р. 20].

Розглянемо існуючі теорії поетики з метою висвітлення в їх межах емотіологічної проблематики, що може в подальшому сприяти окресленню ознак категорії емотивності поетичного тексту в епістемологічному вимірі.

Античні нормативні поетики. Почуття, вписані в поетичний текст, повинні відзначатися *прогностичністю*, *універсальністю*, що впливає із завдань самої поезії – говорити про речі в загальнозначимому вимірі [1, с. 34-37]. Почуття поділяються на *низькі й високі* [10, с. 81]. При цьому генерування останніх є суттю поезії. «Високі» почуття охоплюють подив, захоплення, «окрилення» [10, с. 100]. Із плином часу такий поділ почуттів знайшов переосмислення у філософській теорії Е. Фромма, який запропонував розмежування емоцій на *базові* (пов'язані із задоволенням життєвих потреб) :: «*олгоднені*» (пов'язані із реалізацією поняття свободи: любов, ніжність, інтерес, почуття цілісності й тотожності творця) [13, с. 275-284]. Античне осмислення почуттів у межах векторних понять *ліве* :: *праве* вказувало на їх співвідношення із аксіологічними поняттями *ганебне* :: *божественне* відповідно [9, с. 326]. Такі ментальні структури знаходять вияв і в сучасних віршах здебільшого як підсвідомі утворення в його структурно-композиційних особливостях (де опозиція *лівий* :: *правий* імплікує поняття *небажане* :: *бажане* в образному просторі тексту) [11].

Афективна поетика. Ландшафтні дескриптиви в художньому тексті не лише реконструюють пережиті почуття автора, але й скеровуються на їх возвищення [19] в естетичному сенсі. В сучасних дослідженнях ця концепція отримує тлумачення у зворотному напрямі. Емоції автора сприяють трансформації зовнішніх подій у внутрішні в межах текстосвіту. Таким чином, формується «*емотивний ландшафт*» художнього тексту [5, с. 128-134].

Онтологічна поетика. Реалістична поезія може містити елементи десимволізованого буття. Під ними В.В. Карасьов розуміє фактичні форми, їх конфігурації і властивості (кольори, запахи тощо), смислові ущільнення, пустоти, підйоми, спуски, фактури тощо [6, с. 13], які володіють емоціогенним потенціалом [там само].

Когнітивна поетика (Tsur R., Freeman M., Gibbs R.W., Воробійова О.П., Белехова Л.І.). Художній текст може фіксувати як безпосередньо пережиті емоційні структури (*immediate emotions*), так і емоційні структури, які пройшли етап когнітивної еволюції – осмислені (й водночас видозмінені) образи емоцій – «*metamorphic passions*» (термін Алана Лью) (цит. за [18]). Згідно з теорією Р. Цура, перші втілюються в дивергентній поезії, образність якої не підпорядковується одній емотивній домінанті, а радше є розфокусованою в цьому сенсі, а другі знаходять вияв у конвергентній поезії, головною ознакою якої є структурованість [20].

Емотив-експресив є словесно-поетичним образом, тривимірним утворенням, що інкорпорує доконцептуальний, концептуальний і вербальний рівні [Белехова]. Концептуальний рівень емотиву-експресиву може бути представлений орієнтаційними метафорами (*orientational metaphors* [17]), протилежні вектори яких можуть формувати опозиції емотивів (*good is up, bad is down*). Вони своєю чергою зумовлюють структурування усієї образності художнього/поетичного тексту.

Поетика інсайту в поєднанні з **поетикою відображення**, розроблювана Воробійовою О.П., ставить у фокус уваги «простір мисле-емоції», що зумовлює «пульсацію художньої думки». Згідно з цією теорією, такі художні образи, як дзеркала, вікна, води, крапля дощу, що здатні відображати або переломлювати світло, дають імпульс думці, спогадам автора, викликаючи в їх межах відповідні метаморфози [3].

Поетика парадоксальності. Комплексний образ суперечливих почуттів у своєму формуванні може підпорядковуватися одному або декільком фокусам, що створюють парадоксальність тексту. Її ознаками є *суперечливість, незвичність, аномальність, мобільність, межєвість* [8, с. 248].

Проаналізовані англомовні вірші засвідчують, що емотивність як текстова категорія інкорпорує в собі такі ознаки, як валентність (позитивна/негативна), флукуативність, емерджентність, інтенціональність, експліцитність/імпліцитність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арістотель. Поетика / Арістотель; [пер. з давньогр. Й. Кобіва] // Античні поетики. – К.: Грамота, 2007. – С. 28-72.
2. Белехова Л. І. Глосарій з когнітивної поетики: [науково-методичний посібник] / Лариса Іванівна Белехова. – Херсон: Айлант, 2004. – 124 с.
3. Воробійова О.П. Вирджинія Вулф і поетика інсайта / О.П. Воробійова // Горизонти сучасної лінгвістики: Традиції і новаторство. Сб. в честь Е.С. Кубрякової. – М.: Язика славянських культур, 2009. – С. 764-776.
4. Гладько С.В. Емотивність художнього тексту: семантико-когнітивний аспект (на матеріалі сучасної англомовної прози): автореферат дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / С. В. Гладько. – Київ, 2000. – 19 с.

5. Изотова Н.П. Игрова стилістика романів Дж. М. Кутзее: лінгвопоетологічні студії: [Монографія] / Наталія Павлівна Изотова. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2018. – 360 с.
6. Карасев Л.В. Флейта Гамлета: Очерк онтологической поэтики. – М.: Знак, 2009. – 208 с.
7. Колядко С. Эмотивность как элемент категории «стиль» в поэзии / С. Колядко // Синопис: текст, контекст, медиа, 2019. – № 25 (2). – С. 59-67.
8. Маріна О.С. Семіотика парадоксальності у когнітивно-комунікативному висвітленні (на матеріалі сучасного англомовного поетичного дискурсу): [Монографія] / Олена Сергіївна Маріна. – Херсон: Айлант, 2015. – 298 с.
9. Платон. Федр / Платон; [пер. з давньогр. Й. Кобіва] // Діалоги. – К.: Основи, 1999. – С. 293-340.
10. Псевдо-Лонгін. Про високе / Псевдо-Лонгін; [пер. з давньогр. Й. Кобіва] // Античні поетики. – К.: Грамота, 2007. – С. 73-125.
11. Редька І.А. Емотивність «лівого» і «правого» образних просторів поетичного тексту (на матеріалі англомовної лірики ХХ століття) / І.А. Редька // Наукові записки. Серія: Філологічні науки. – Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2017. – Вип. 153. – С. 120-125.
12. Токмакова С.Е. Эмотивная лексика в тексте литературной сказки / С.Е. Токмакова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2015. – № 9. – Часть 1. – С. 173-175.
13. Фромм Э. Психоанализ и этика / Э. Фромм; [пер. с англ.]. – М.: Республика, 1993. – 415 с.
14. Чеснокова Г.В. Як виміряти враження від поезії або Вступ до емпіричних методів дослідження у мовознавстві: [Монографія] / Г.В. Чеснокова. – К.: Ленвіт, 2011. – 248 с.
15. Шаховский В.И. Диссонанс экологичности в коммуникативном круге: человек, язык, эмоции: [Монография] / Виктор Иванович Шаховский. – Волгоград: изд-во ИП Поликарпов И.Л., 2016. – 504 с.
16. Knaller S. Emotions and the Process of Writing / S. Knaller // Writing Emotions: Theoretical Concepts and Selected Case Studies in Literature. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: www.jstor.org/stable/j.ctv1wxt3t.4.
17. Lakoff G. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. – Chicago: The University of Chicago Press, 1980. – 242 p.
18. Miall D. Beyond the Picturesque: An Affective Poetics of Coleridge's Landscapes. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://cogweb.ucla.edu/Culture/ACR_98_Miall.html.
19. Radcliff A. On the Supernatural in Poetry / A. Radcliff // New Monthly Magazine, 1826. – Vol. 16. – № 1. – P. 145-152.
20. Tsur R. Cognitive Poetics and Speaking the Unspeakable / R. Tsur. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <https://www.tau.ac.il/~tsurxx/Chinese%20lecture.pdf>.